

یادمان

«بانویی» که شناختم

محمدتقی فاضل مبی‌دی

عضو مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم

● برقی از منزل لیلی بدر خشید سحر وه که با خرمن مجنون دل‌افکار چه کرد آنکه پر نقش زد این دایره مینایی کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد درگذشت بانویی بزرگوار و فداکاری فرهیخته و پارسایی پرتلاش سرکار سیده‌فاطمه خاتمی، گرامی دختِ آیت‌الله سیدروح‌الله خاتمی و مادر شهید بزرگوار حسن خلیلی عزیز -که از عمق جان دوستش می‌داشتم- اندوهی عمیق در قلب دوستان و کسانی‌که از نزدیک او را می‌شناختند برجای گذاشت. نگارنده از آنجا که از سال‌ها پیش از انقلاب او را می‌شناختم و شاهد فداکاری‌ها، فرهیختگی‌ها و تلاش‌های فکری و فرهنگی و سیاسی او بودم و احیاناً در برخی موارد در تشکیل کلاس‌ها و به‌راه‌انداختن جوانان خطه اردکان و میبد در مسیر انقلاب با او همکاری داشتم، ضرورت دیدم در تجلیل و تکریم این بانوی بافضیلت و وارسته حقایقی را برای کسانی‌که او را نمی‌شناختند بیان کنم. نیک می‌دانم در استان یزد کسی که بتواند بُود و خلأ این بانوی فداکار و فرهیخته را پر کند و آن خلوص و ایثار و تلاش در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی توأم با روشنفکری را داشته باشد، نمی‌شناسم. فضیلت‌مداری که چون پدر بزرگوارش صفا و صداقت و خلوص و فداکاری و بی‌ادعایی و زهد و وارستگی را با فکر و روشن‌بینی یکجا با خود داشت. در نشست‌هایی که بارها شاهدش بودم این مرحومه با بیان بسیارروشن و زیبایی که داشت، مسایل سیاسی و اجتماعی را خوب، دقیق و منطقی تحریر می‌کرد. در ایام جنگ همواره چون سربازی فداکار در پشت جبهه سر از پا نمی‌شناخت و برای خیلی از کسان در حکم آموزگاری مهربان بود. در این اواخر با اینکه مدتی بیمار بود و از سویی مادر بیمارش -همسر مرحوم آیت‌الله خاتمی- را با آن کوهلست سن پرستاری می‌کرد، با این وجود از تفکر و تفهم و تحلیل باز نایستاد و هرگاه در سفر میبد که برحسب وظیفه اخلاقی به دیدارش می‌رفتم، باب بحث و سخن می‌گشود و خردمندانه و دردمندانه وضع موجود را به بحث و تحلیل می‌گذاشت و گاهی نکاتی بر زبان می‌آورد که از کمتر سیاستمداری می‌توان شنید. همیشه از نشر کتاب‌های جدید سوال می‌کرد. علاقه‌ای بس عجیب به خواندن و فهمیدن سراسر وجودش را فرا گرفته بود.

در این چندماه اواخر عمرش یک‌بار در بیمارستان امام‌خمینی تهران و مدتی پس از آن در بیمارستان سیدالشهدای یزد او را عیادت کردم. با اینکه از بیماری صعب‌العلاج رنج می‌برد و نای حرکت نداشت اما تلاش می‌کرد تا مانند همیشه باب سخن را گشوده دارد و بگوید و بفهمد و از وضع روزگار بپرسد و رنج جامعه را بر رنج خود مقدم بدارد.

از یاد نمی‌برم در سال‌های نخست جنگ که پیکر مجروح فرزندان را به بیمارستان یزد منتقل کردند و پس از چند روزی به شهادت رسید، این‌مادر مومنه چنان استواری و استقامت از خود نشان داد که می‌گفت پس از شنیدن خبر شهادت فرزندم سرم را روی سینه پدر- روح‌الله خاتمی- گذاشتم و آرامش یافتم. ایمان و بلندی روح و فکر و اندیشه آیت‌الله خاتمی چنان بود که در آن روزگار جنگ و شهادت تسکینی برای خانواده عزتمند شهیدان بود و جلوه جمال و جلالش بر پهنای حقیقت و معنویت آدمیان به‌ویژه خانواده‌ شهیدان می‌افزود.

گرامی‌دخت این عالم ربانی مرحومه فاطمه خاتمی در صراط حقیقت و معنویت پدر گام گذاشت و شاهراه فکری و روشن‌اندیشی او را درنوردید؛ و فانوس فکر پدر را بر بلندی دست خود داشت و به گونه‌ای پدر را الگوی خود ساخته بود که از لحاظ سیرت و صورت، مثل آیت‌الله روح‌الله خاتمی بود. این‌مرحومه اهل تالیف و نگارش نبود اما قدرت بیان و تأثیر زبانش به‌گونه‌ای بود که آدمی را مسحور و مجذوب خود می‌ساخت. درخ و درد اینکه این بانوی شایسته در گوشه‌ای گمنام روزگار خود را سپری کرد و خیلی از کسان او را نمی‌شناختند. سزاوار این بود که از شاخسار ایمان و اندیشاش بهره بیشتری برده می‌شد و به فقر فرهنگی این مرز و بوم غنای بیشتری می‌بخشید. امیدواریم خداوند او را در سایه طوبی در کنار گرامی‌دخت پیامبر (ص)- حضرت فاطمه (س)- قرینش نماید.

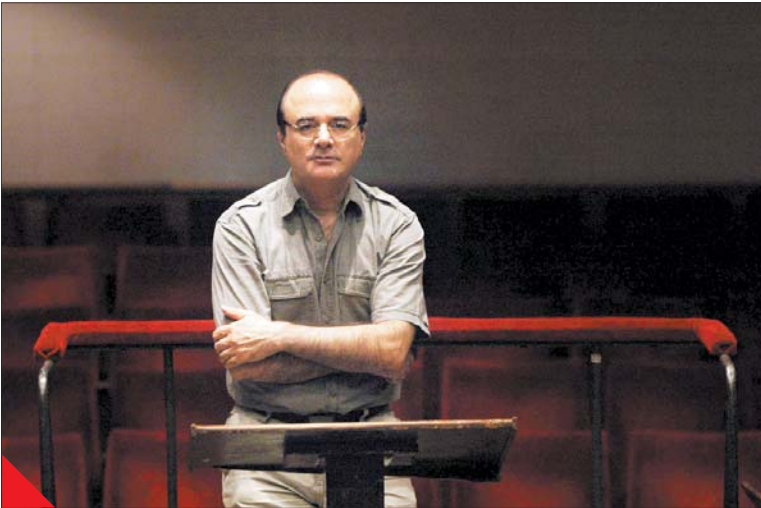
سحرآزاد: بیش از یک سال از وعده رئیس‌جمهور برای احیای ارکسترهای ملی و سمفونیک گذشته و حالا یک‌ماه‌مانده به پایان سال، وزیر ارشاد و رهبر ارکستر سمفونیک تهران از راه‌اندازی مجدد آن خبر داده‌ان.

سی‌امین جشنواره موسیقی فجر عصر روز جمعه، اول اسفند در تالار وحدت به پایان رسید. علی جنتی، وزیر ارشاد در بخشی از این مراسم با اشاره به قول سال گذشته رئیس‌جمهور مبنی بر احیای ارکسترهای سمفونیک و ملی گفت: «در این یک‌سال، تمام تلاشمان را برای احیای این دو ارکستر کردیم. بخش عمده‌ای از مشکلات، به مسایل مالی و اعتباری مربوط بود که برای حل آن باید از سوی سازمان برنامه و بودجه، اعتباراتی در اختیار ما قرار می‌گرفت که تاکنون ۴۰درصد آن اعتبار را در اختیارمان گذاشته‌اند. بخش دیگر مشکلات نیز به مسایل فنی مربوط بود؛ ولی قول می‌دهم تا پایان امسال، ارکستر سمفونیک اجرا شود و ارکستر ملی نیز در دوسه‌ماه ابتدایی سال آینده به اجرای برنامه‌هایش بپردازد.»

در همان مراسم منوچهر صهبایی، رهبر ارکستر سمفونیک نیز با تأیید سخنان جنتی به روی سن رفت و گفت: «همان‌طور که آقای وزیر گفت، امیدوارم ارکستر سمفونیک تا پایان سال راه بیفتد.» او همچنین با خطاب قراردادن جوانان اظهار کرد: «شما آثار را بنویسید و به ما ارایه کنید. ما آثاران را بررسی و با ارکستر سمفونیک آنها را اجرا خواهیم کرد.»این سخنان درحالی عنوان شده است که فعالیت ارکسترهای ملی و سمفونیک در دولت گذشته با دشواری‌های بسیاری مواجه بود تا آنجاکه نبود تمرین و به روی صحنه نرفتن آنها منجر به تعطیلی هر دو ارکستر شد. با روی کارآمدن دولت یازدهم حسن روحانی، رئیس‌جمهور در دیداری که ۱۸دی‌ماه سال گذشته با اهالی هنر در تالار وحدت انجام داد، نسبت به احیای مجدد ارکسترها وعده داد: «من از اینکه ارکستر سمفونیک و ارکستر موسیقی ملی به تعطیلی کشیده شده است، بسیار متأسفم و حتماً این دولت در همین ماه‌های آینده اینها را احیا خواهد کرد؛ اگرچه ممکن است وزیر باز هم کارت زرد بگیرد. این دولت به تمام تعهداتی که

قول «روحانی» یک ساله شد

ارکسترها، روی رپرتوار «وعده»

منوچهر صهبایی

منوچهر صهبایی، رهبر ارکستر سمفونیک تهران، که در مراسم اختتامیه با وزیر ارشاد مبنی‌بر اجرای این قول هم‌صدا شد، در پاسخ به سوال «شرق» در مورد وضعیت این ارکستر گفت: «اسفند سال گذشته پیشنهاد رهبری ارکستر به من داده شد. الان دقیقاً یک‌سال است روی ارکستر کار کرده‌ام و تمام برنامه‌هایی را که باید برای آماده‌سازی آن درنظر می‌گرفتم، انجام داده‌ام. به‌عنوان مثال براساس فراخوانی که منتشر کردم، در تیرماه امسال از علاقه‌مندان برای نوازندگی در ارکستر آزمون گرفتیم، که درنهایت ۷۲نفر انتخاب شدند و فهرست نهایی به دفتر موسیقی وزارت ارشاد داده شد تا کارهای اداری و قرارداد نوازندگان انجام شود. حتی رپورتوار را هم آماده کرده‌ام، اما متأسفانه تا‌به‌امروز همچنان منتظر انجام مراحل اداری هستیم.»

او ادامه داد: «تا الان کارهایمان به امروز و فردا موکول شده است. در ابتدا گفتند شهرویر همه امور انجام می‌شود، بعد از آن کارها برای همراه وعده داده شد و سرانجام هم گفتند این است که چه زمانی امکانات لازم از سوی دولت می‌توانیم کارها را شروع کنیم، باین‌همه از آذرها، همچنان از این هفته به آن هفته می‌گذرد و ترتیبی برای اجرایی‌شدن کارها انجام نمی‌شود، حتی

دوهفته قبل از برگزاری جشنواره، از اجرای ارکستر سمفونیک در این برنامه خبر دادند، که باز هم اتفاقی نیفتاد.» صهبایی با بیان اینکه او تاکنون یک‌ریال هم نگرفته است، اما نمی‌تواند از نوازندگان چنین انتظاری داشته باشد، افزود: «ما با یک‌ارکستر حرفه‌ای روبه‌رو هستیم و به‌همین‌دلیل اول باید قرارداد نوازنده‌ها را مشخص کنیم، ما نمی‌توانیم به نوازنده‌ها بگوییم فعلاً تمرین کنید تا وضعیتتان معلوم شود. متأسفم که حتی کشور‌های همسایه ما که قابلیت‌هایشان با ایران قابل‌مقایسه نیست، ارکستر سمفونیک دارند و مسوولان کشور‌هایشان به فعالیت ارکسترهایشان توجه دارند، اما ما در ایران قادر به نگهداری ارکسترهایمان نیستیم.»

صهبایی همچنین در پاسخ به این سوال که با توجه به فرصت اندک باقی‌مانده تا پایان سال، چقدر امکان عملی‌شدن این وعده وجود دارد، گفت: «با تمام تجربیاتی که دارم، درصورتی‌که امکانات لازم مهیا و قرارداد نوازنده‌ها منعقد شود، یک‌هفته‌ای هم قادر هستم ارکستر را روی صحنه ببرم. باین‌همه هرچه زمان بیشتری داشته باشیم، فشار کمتری به گروه وارد می‌شود و اگر مسوولان قصد دارند ارکستر تا پایان سال اجرا داشته باشد، باید در همین هفته، تکلیف را مشخص کنند.»

او در مورد میزان بودجه لازم برای احیای ارکستر سمفونیک چنین تخمین زد: «براساس تجربیاتی که دارم، فکر می‌کنم اگر هرسال سه‌میلیاردتومان برای هر دوارکستر اختصاص دهند، آنها توانایی ادامه فعالیت‌هایشان را خواهند داشت، البته تا آنجاکه می‌دانم صحبت از مبالغ بسیار بالاتری برای ارکستر‌هاست، اما با همین مقدار هم می‌توان درواکستر را سرپا نگه‌داشت.»

اکنون یک‌ماه مانده به پایان سال وعده اجرای ارکستر سمفونیک که هنوز تمرینی نداشته و قرارداد نوازنده‌هایش منعقد نشده، داده شده است. رهبر این ارکستر می‌گوید توانایی دارد ارکستر را با یک‌هفته تمرین هم روی صحنه برد اما مساله این است که چه زمانی امکانات لازم از سوی دولت دراختیار گروه قرار داده می‌شود تا آنها بتوانند، حتی در کمترین زمان، که همان یک‌هفته است، خود را آماده کنند.

شمس لنگرودی

به‌شدت به‌دنبال تجربه‌کردن هستند. طرفدار قوانین ثبت‌شده نیستند و علاقه به تغییر در آنها بیشتر است. من در شعرم نیز توجه ویژه‌ای به جوان‌ها دارم و از کارکردن در آنها لذت می‌برم.

فیلم دوم من «پنج تا پنج» به کارگردانی تارا اوتادی بود. این فیلم داستان بسیار جذابی دارد که در آن فیلم نیز رضا کایانیان سب‌ساز حضورم شد و به نوعی آن را به من پیشنهاد داد و تجربه جذابی بود. این‌فیلم فضای متفاوتی دارد و برای خودم جذاب بود. تارا اوتادی نیز کارگردان جوانی است که میل به تجربه دارد و این تجربه‌گرایی برای من نیز جذاب است.

❧ **در تمام این سال‌ها فیلمنامه‌های بسیاری برای بازی به شما پیشنهاد شد. علت کم‌کاربودن در سینما چه بود؟**
قطعا علت اصلی آن فیلمنامه بود. دوست دارم در فیلم‌هایی بازی کنم که انرژی مثبتی به مخاطب بدهد و مدافع حرف‌های ملالت‌بار نیستم یا نقش‌های گذرا و کوتاه‌ی که خیلی زود فراموش می‌شوند.

«احتمال باران اسیدی» نیز از جمله فیلم‌هایی بود که فیلمنامه بسیار درست و دقیقی داشت. بهناش صناعی‌ها و مریم مقدم فیلمنامه جذابی نوشته بودند که باعث شد برای حضور در این فیلم مصمم‌تر شوم. هرچند پیشنهاد کامبوزیا پرتویی برای حضور در این فیلم نیز بی‌تأثیر نبود.

معمولاً دو نوع شیوه برای نگارش فیلمنامه وجود دارد، فیلمنامه‌هایی‌که قصه سر راستی را برای مخاطب روایت می‌کنند و برخی دیگرکه عناصر داستان مثل بازیل کنار هم چیده می‌شوند. هرچند این دو هیچ‌یک بر هم مزیتی ندارند، اما قطعاً نوع دوم برای من جذاب‌تر است و بر همین اساس «احتمال باران اسیدی» را پذیرفتم.

❧ **«پنج تا پنج» و «احتمال باران اسیدی» هر دو تجربه نخست کارگردانانشان بودند. دلیل کار با فیلم‌اولی‌ها سمت شما چیست؟**
طبعاً چون با کارگردان‌های باتجربه‌تر کار نکرده‌ام خیلی نمی‌توانم درباره تفاوت‌های آنها صحبت کنم. اما اساساً به جوان‌ها اعتماد می‌کنم. جوان‌ها

اسکار فرانسه به «سیساکو» رسید

دربافت جایزه بود. با این حال جایزه بهترین بازیگر زن نقش اول به بینوش نرسید و آدل هائل برای «عشق در نبرد اول» به‌عنوان برنده این بخش انتخاب شد، در این بخش ماریون کوتیار برای «روز رو، یک شب» و کاترین دنور برای «در حیات» از دیگر نامزدها بودند.

فیلم «عشق در نبرد اول» همچنین جایزه بهترین فیلم اول را برای توماس کالیلی به‌همراه داشت و در بخش بهترین بازیگر مرد اول نیز برای کوین آژنس، جایزه آورد. این فیلم کم‌دی رمانتیک در جشنواره کن نیز موفق شده بود تا جایزه منتقدان و سه جایزه جبنی را از آن خود کند.

فیلم «سن لورن» که درباره زندگی طراح مشهور مد فرانسه است، به کارگردانی برتان بولتو با نامزدی در ۱۰بخش که پیش‌تاز نامزدهای این دوره جوایز سزار بود، تنها جایزه بهترین طراحی لباس را برد.

در مراسم جمعه‌شب، شان پن، بازیگر آمریکایی نیز با دریافت سزار

چهره روز

علی جنتی:

تسلیم خودسرها نمی‌شویم

● **شرق:** وزیر ارشاد در مراسم اختتامیه سی‌امین جشنواره موسیقی فجر از احیای ارکستر سمفونیک تهران و ارکستر ملی خبر داد. جنتی درمورد احیای این دو ارکستر گفت: برای احیای ارکسترها مشکلات بسیاری از نظر مالی و فنی وجود داشت. سال گذشته آقای روحانی در همین سالن وعده احیای ارکسترها را دادند و ما نیز این مساله را به‌طور مستمر و مصرانه پیگیری کردیم. او ادامه داد: برای احیای این ارکسترها هنرمندان مطالبات زیادی از گذشته داشتند که باید در اختیار آنها قرار می‌گرفت. در نتیجه مشکلات مالی بسیاری در این راه وجود داشت. خود من بارها در جلسات دولت این مساله را پیگیری کردم و تاکنون تنها ۴۰درصد از مطالبات ما برآورده شده است. وزیر ارشاد درباره پیگیری مسایل فنی ارکسترها نیز گفت: در زمینه احیای ارکسترها باید مسایل فنی به‌دقت بررسی می‌شد تا رهبرهای ارکسترها به‌درستی انتخاب شوند تا ارکستر کیفیت مناسبی داشته باشد. خوشبختانه درباره این موضوع تاکنون پیگیری‌های خوبی صورت گرفته و ارکستر سمفونیک تا پایان امسال و ارکستر ملی در ابتدای سال۹۴ آغاز به کار خواهد کرد. جنتی با اعتراض به اینکه عده‌ای سعی بر تحریک مردم متدین دارند؛ اظهار کرد: در تمام فعالیت‌های وزارت ارشاد قانون، شرع و موازین دینی رعایت شده است و تمامی موسیقی‌ها و اشعار از نظر مضمون و محتوا و کیفیت بررسی می‌شود. متأسفانه عده‌ای سعی بر تحریک‌کردن مردم متدین ایران دارند اما دولت تسلیم گروه‌های خودسر نمی‌شود. این افراد عموماً عناصر نورسیده‌ای هستند که اطلاعات ما نسبت به دین، مذهب و موسیقی قطعاً بیش از آنان است. وزیر ارشاد با اشاره به شایعه‌ای مبنی‌بر مجوز وزارت ارشاد برای تکخوانی زن در یک آلبوم بیان کرد: اخیراً گفته شده وزارت ارشاد به آلبومی که یک زن در آن تکخوانی کرده است مجوز داده. اگر ما چنین کاری کرده باشیم قطعاً پایش می‌ایستیم اما چرا دروغ می‌گویید؟ این آلبوم به‌هیچ‌وجه تکخوانی زن نبوده است. وی افزود: من دیدهم برخی از علما و مراجع تقلید در این‌باره اظهارنظر کرده‌اند. می‌دانید که این اظهارنظرها براساس احساسات دینی و شرعی آنهاست اما من به آنها اطمینان می‌دهم که تمام تلاش ما برای رعایت این موازین و اصول است.

زیر آسمان فیروزه‌ای

جشن تصویر سال آغاز شد

● **شرق:** در نخستین روز از جشنواره فیلم تصویر سال، فیلم «روز میباد» نخستین فیلم بلند فائزه عزیزخانی به نمایش درآمد؛ او در این فیلم داستان خانواده‌ها را با دوربین دنبال کرده است. بعد از نمایش فیلم، فائزه عزیزخانی، به‌همراه عوامل فیلم در نشست حاضر شدند و درباره آن حرف زدند. این فیلم برنده جایزه سیمیر بهترین فیلم در بخش هنر و تجربه سی‌وسومین جشنواره فیلم فجر است که در دو ستانس ۱۶ و ۱۹ در تالار ناصری و شهناز به نمایش درآمد. در این نشست که اجرای آن را سیف‌الله صمدیان، دبیر جشن تصویرسال برعهده داشت، او درباره نحوه شکل‌گیری این کار از فائزه عزیزخانی پرسید و او در پاسخ گفت: «مدتی است در سینما کار می‌کنم؛ کلاس رفتن و پشت‌صحنه‌رفتن و فیلم‌ساختن، همه اینها مقدمه‌ای برای آشنایی با سینما بود تا اینکه به کلاس عباس کیارستمی رفتم و فهمیدم که سینما چیست و چطور می‌توان با آن کار کرد.»عباس کیارستمی، مشاور کارگردان این کار نیز به تماشای فیلم شاکردش آمده بود، که عزیزخانی وقتی به تعریف‌کردن از استادش رسید، گفت در حضور کیارستمی حرف‌زن سخت است. بزرگ‌ترین کار آقای کیارستمی این بود که به من کمک کرد تا به سلیقه خود اعتماد کنم و خودم باشم.»سیف‌الله صمدیان درباره فیلمبرداری این کار و اینکه در طول فیلم چه نظر می‌رسد که کارگردان خودش فیلم می‌گیرد، از مجید گرجیان درباره این موضوع سوال کرد و این فیلم‌بردار پاسخ داد: «فیلم فائزه عزیزخانی ششمین با هفتمین فیلم سینمایی‌ای است فیلمبرداری کرده‌ام. این فیلم بزرگ‌ترین شانس من بود و اینطور بود که من به‌عنوان فیلمبردار دیده نشوم و خانواده مرا بپذیرند و فضای دوستانه بینمان شکل گرفت.»نظام‌الدین کبایی- صابیردار - نیز گفت: «چیزی که حسن کردم، این بود که فیلم از نظر صدا درست بود. در موقعیتی که سینما به‌جای صداگذاری، سروصداگذاری می‌شود، دیدیم که در فیلم «روز میباد» از بازیگران خواسته نشده بود که فریاد بزنند؛ ولی ما حس بازیگران را فهمیدیم و صدا بسیار در خدمت فیلم و بسیار تحسین‌برانگیز بود.»جشن تصویر سال و جشنواره فیلم تصویر سال، تا بیستم اسفند جاری در خانه هنرمندان ایران ادامه دارد.